

Методичні рекомендації

Розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, визначається:

для всіх категорій земель (крім земель житлової та громадської забудови) за такою формулою:

$$\text{Шс} = \text{Пс} \times \text{Нп} \times \text{Кф} \times \text{Кі} \text{ (1)},$$

де **Шс** - розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, гривень;

Пс - площа самовільно зайнятої земельної ділянки, гектарів;

Нп - середньорічний дохід, який можна отримати від використання земель за цільовим призначенням, визначений у [додатку 1](#), з урахуванням переліків, наведених у [додатках 2 і 3](#);

Кф - коефіцієнт функціонального використання земель, визначений у [додатку 4](#);

Кі - коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель, який дорівнює добутку коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за 2020 та наступні роки, що розраховуються Держгеокадастром відповідно до [статті 289](#) Податкового кодексу України;

для земель житлової та громадської забудови за такою формулою:

$$\text{Шс} = \text{Пс} \times (\text{Нпз} \times \text{Кн} \times \text{Кк}) \times \text{Кф} \times \text{Кі} \text{ (2)},$$

де Шс, Пс, Кф і Кі - мають таке саме значення, як у [формулі 1](#);

Нпз - середньорічний дохід, який можна отримати від використання земель житлової та громадської забудови за цільовим призначенням відповідно до групи населених пунктів за чисельністю населення, визначений у [додатку 5](#);

Кн - коефіцієнт, що застосовується до населених пунктів обласного значення, м. Києва та Севастополя, визначений у [додатку 6](#);

Кк - коефіцієнт, що застосовується до населених пунктів, віднесених до курортних, визначений у [додатку 7](#).

Розмір шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, визначається:

для всіх категорій земель (крім земель житлової та громадської забудови) за такою формулою:

$$\text{Шц} = \text{Пн} \times 0,33 \times (\text{Нп} + \text{Нф} \times \text{Кр}) \times \text{Ко} \times \text{Кі} \text{ (3)},$$

де **Шц** - розмір шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, гривень;

Пн - площа земельної ділянки, яка використовується не за цільовим призначенням, гектарів;

0,33 - коефіцієнт для врахування частки середньорічного доходу, що перерозподіляється через державний та місцеві бюджети;

Нп та **Кі** - мають таке саме значення, як у [формулі 1](#);

Нф - середньорічний додатковий дохід, отриманий внаслідок фактичного використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, визначений у [додатку 8](#);

Кр - коефіцієнт, що застосовується для врахування регіональної відмінності формування середньорічного доходу, отриманого від фактичного використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, визначений у [додатку 9](#);

Ко - коефіцієнт, що застосовується для врахування природоохоронної цінності, наявності обмежень (обтяжень), які зумовлюють особливий режим використання земельної ділянки, визначений у [додатку 10](#);

для земель житлової та громадської забудови:

$$\text{Шц} = \text{Пн} \times 0,33 \times (\text{Нпз} \times \text{Кн} \times \text{Кк} + \text{Нф} \times \text{Кр}) \times \text{Ко} \times \text{Кі} \quad (4),$$

де **Шц**, **Пн**, **Нф**, **Кр**, **Ко** та коефіцієнт 0,33 - мають таке саме значення, як у [формулі 3](#), **Кі** - як у [формулі 1](#), **Нпз**, **Кн**, **Кк** - як у [формулі 2](#).

Розмір шкоди, заподіяної внаслідок зняття ґрунтового покритву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, визначається:

$$\text{Шг} = \text{Пг} \times \text{Нг} \times \text{Кі} \quad (5),$$

де **Шг** - розмір шкоди, заподіяної внаслідок зняття ґрунтового покритву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, гривень;

Пг - площа, на якій виявлено зняття ґрунтового покритву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, гектарів;

Нг - нормативні втрати від знищення ґрунтового покритву (родючого шару ґрунту), визначені у [додатку 11](#);

Кі - має таке саме значення, як у [формулі 1](#).

Розрахунок розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покритву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, проводиться Держекоінспекцією та її територіальними органами або Держгеокадастром та його територіальними органами, а розміру шкоди, заподіяної юридичним та фізичним особам, - територіальними органами Держгеокадастру.

**СЕРЕДНЬОРІЧНИЙ ДОХІД
від використання земель за цільовим призначенням**

Адміністративно-територіальна одиниця та окрема територія	Середньорічний дохід від використання земель за цільовим призначенням, гривень з гектара							
	землі сільськогосподарського призначення	землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	землі оздоровчого призначення	землі рекреаційного призначення	землі історико-культурного призначення	землі лісогосподарського призначення	землі водного фонду	землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення
Автономна Республіка Крим (крім Південного, Південно-Східного та Західного узбережжя)	4921	24702	28382	23654	28713	32351	5731	63073
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим	9419	37056	59923	49934	28713	64706	11457	63073
Південно-Східне узбережжя Автономної Республіки Крим	5864	37056	35478	29568	29959	38822	8591	63073
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим	4130	24702	42575	35478	28713	48526	8591	63073
Вінницька область	4204	2470	6306	5257	14980	18907	3463	55190

Волинська область	3288	19763	7097	5915	16231	13811	4673	67015
Дніпропетровська область	3569	3707	4733	3942	8738	38109	2051	77529
Донецька область (крім Азовського узбережжя)	3909	3707	5519	4599	6241	42865	1656	85412
Азовське узбережжя Донецької області	4535	4940	9461	7883	6241	51437	2479	85412
Житомирська область	2576	14823	7883	6572	8738	13650	2125	82786
Закарпатська область	2884	41995	236551	19712	17477	5878	4673	61763
Запорізька область (крім Азовського узбережжя)	3762	2470	5519	4599	9985	65939	4162	76213
Азовське узбережжя Запорізької області	3794	1237	9461	7883	6241	72534	6241	76213
Івано-Франківська область (крім гірської та передгірної частини)	3169	34586	11038	9198	18723	6434	3385	61763
Гірська та передгірна частина Івано-Франківської області	2336	61763	19712	16424	18723	16083	4061	61763
Київська область	3822	6177	7883	6572	9985	16690	3472	74903

Кіровоградська область	3574	2470	4733	3942	6241	41811	3325	48618
Луганська область	2792	2470	4733	3942	4995	31169	1656	68330
Львівська область (крім гірської та передгірної частини)	2829	7409	11038	9198	38698	13793	3058	76213
Гірська та передгірна частина Львівської області	1803	61763	19712	16424	38698	34485	3670	76213
Миколаївська область (крім Чорноморського узбережжя)	3026	2470	8674	7225	4995	63497	4162	61763
Чорноморське узбережжя Миколаївської області	4011	2470	11825	9856	4995	69843	6241	61763
Одеська область (крім Чорноморського узбережжя)	3348	7409	9461	7883	4995	37267	5349	116953
Чорноморське узбережжя Одеської області	4282	8646	11825	9856	4995	55899	8026	116953
Полтавська область	3923	3707	7097	5915	7492	34296	3472	60447
Рівненська область	3431	4940	7883	6572	9985	12951	2553	64389
Сумська область	3173	2470	7097	5915	9985	18457	3123	56506

Тернопільська область	3601	8646	8674	7225	16231	21754	3463	53875
Харківська область	3528	3707	6306	5257	8738	24150	2585	82786
Херсонська область (крім Чорноморського і Азовського узбережжя)	4056	9884	9461	7883	7492	43968	4162	65704
Чорноморське та Азовське узбережжя Херсонської області	4268	24702	11825	9856	8738	52762	6241	65704
Хмельницька область	4043	2470	6306	5257	14980	18309	3463	56506
Черкаська область	4654	2470	8674	7225	11236	19763	4530	57817
Чернівецька область (крім гірської та передгірної частини)	4075	9884	10252	8541	14980	6071	3385	80159
Гірська та передгірна частина Чернівецької області	2815	24702	19712	16424	14980	15182	4061	80159
Чернігівська область	2709	14823	11038	9198	14980	14713	2833	61763
м. Київ	5294	44870	41296	34416	43421	98855	1297 9	212557
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його	13609	24702	28382	23654	28713	42313	3909	90669

ПЕРЕЛІК
територій, що належать до морського узбережжя

Адміністративно-територіальна одиниця	Території сільських рад та населених пунктів, що належать до морського узбережжя
Чорноморське узбережжя Одеської області	
Кілійський район	Десантненська, Приморська, м. Вилкове
Татарбунарський район	Базар'янська, Баштанська, Вишнівська, Глибоцька, Дмитрівська, Жовтоярська, Лиманська, Нерушайська, Приморська, Трапівська, Тузлівська, м. Татарбунари
Білгород-Дністровський район	Бритівська, Випасненська, Козацька, Краснокосянська, Миколаївська, Мологівська, Шабівська, Широківська
Овідіопольський район	Дальницька, Калаглійська, Кароліно-Бугазька, Миколаївська, Новоградківська, смт Великодолинське, Овідіополь, Таїрове
Комінтернівський район	Сичавська, смт Чорноморське
м. Іллічівськ	м. Іллічівськ
м. Одеса	м. Одеса
м. Южне	м. Южне
Чорноморське узбережжя Миколаївської області	
Березанський район	Коблівська, Лиманівська, Рибаківська, Тузлівська
Жовтневий район	Галицинівська, Лиманівська, Українська

Очаківський район	Дмитрівська, Іванівська, Козирська, Куцурубська, Парутинська, Покровська, Чорноморська
м. Очаків	м. Очаків
Чорноморське та Азовське узбережжя Херсонської області	
Білозерський район	Дніпровська, Олександрівська, Станіславська, Широкобалківська
Генічеський район	Новодмитрівська, Стрілківська, Фрунзенська, Чонгарська, Щасливцівська, м. Генічеськ
Голопристанський район	Геройська, Збур'ївська, Краснознам'янська, Круглозерська, Новософіївська, Новофедорівська, Рибальченська, Старозбур'ївська, Чорноморська, м. Гола Пристань
Каланчацький район	Олександрівська, Олексіївська, Роздольненська, Хорлівська
Новотроїцький район	Воскресенська, Громівська, Новомиколаївська, Новомихайлівська, Новопокровська, Сергіївська
Скадовський район	Красненська, Приморська, Радгоспненська, Тарасівська, смт Лазурне, м. Скадовськ
Чаплинський район	Іванівська, Строганівська
м. Херсон	м. Херсон
Азовське узбережжя Запорізької області	
Бердянський район	Луначарська, Новопетрівська
Приазовський район	Ботіївська, Гірсівська, Дівнинська, Дунаївська, Надеждинська, Новокостянтинівська, Олександрівська, Приморсько-Посадська, Степанівська Перша
Приморський район	Борисівська, Новоолексіївська, Орлівська, Преславська, м. Приморськ

Якимівський район	Атманайська, Давидівська, Охрімівська, смт Кирилівка
м. Бердянськ	м. Бердянськ
м. Мелітополь	м. Мелітополь
Азовське узбережжя Донецької області	
Новоазовський район	Безіменська, Виноградненська, Широкинська, смт Сідове, м. Новоазовськ
Першотравневий район	Іллічівська, Урзуфська, смт Ялта
м. Маріуполь	м. Маріуполь
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим	
м. Алушта та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Лучистівська, Маломаяцька, смт Партеніт, м. Алушта
м. Ялта та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	смт Берегове, Виноградне, Відрадне, Восход, Гаспра, Голуба Затока, Гурзуф, Кацівелі, Корєїз, Краснокам'янка, Курпати, Лівадія, Масандра, Нікіта, Ореанда, Паркове, Понизівка, Санаторне, Симеїз, Советське, Форос, мм. Ялта, Алупка
Південно-Східне узбережжя Автономної Республіки Крим	
Джанкойський район	Зарічненська, Медведівська, Чайкинська, Яснополянська
Кіровський район	Владиславівська, Ярकोполєнська, смт Кіровське
Ленінський район	Войковська, Глазівська, Завітненська, Калинівська, Мар'ївська, Мисівська, Семисотська, м. Щолкіне
Нижньогірський район	Ізобільненська, Пшеничненська
Советський район	Дмитрівська, Некрасовська, Урожайнівська,

	Чорноземненська, смт Советський
м. Алушта та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Малоріченська, Привітненська, м. Алушта
м. Судак та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Морська, Сонячнодолинська, смт Новий Світ, м. Судак
м. Феодосія та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Берегівська, смт Коктебель, Курортне, Орджонікідзе, Приморське, Щебетовка, м. Феодосія
м. Армянськ	м. Армянськ
м. Саки	м. Саки
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим	
Бахчисарайський район	Піщанівська, Табачненська, Углівська
Красноперекопський район	Новопавлівська, Філатівська
Роздольненський район	Славнівська, Слов'янська, Чернишівська
Сакський район	Охотниківська, Суворовська, Фрунзенська, Штормівська, смт Новофедорівка
Сімферопольський район	Кольчугінська, смт Миколаївка
Чорноморський район	Далеківська, Медведівська, Міжводненська, Новосільська, Окунівська, Оленівська, смт Чорноморське
м. Євпаторія	м. Євпаторія
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Орлинівська, Тернівська, Андріївська, Верхньосадівська, смт Кача, мм. Севастополь, Балаклава, Інкерман

ПЕРЕЛІК
районів та міст обласного значення, що належать до гірських
та передгірних

Найменування області	Райони та міста обласного значення, що належать до гірських та передгірних
Закарпатська	Великобerezнянський, Воловецький, Іршавський, Міжгірський, Мукачевський, Перечинський, Рахівський, Свалявський, Тячівський, Хустський
Івано-Франківська	Богородчанський, Верховинський, Долинський, Калуський, Косівський, Надвірнянський, Рожнятівський, Тисменицький райони, мм. Болехів, Калуш, Коломия, Яремче
Львівська	Дрогобицький, Самбірський, Сколівський, Старосамбірський, Стрийський, Турківський райони, мм. Борислав, Дрогобич, Самбір, Стрий, Трускавець
Чернівецька	Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Путильський, Сторожинецький

Додаток 4
КОЕФІЦІЄНТИ
функціонального використання земель

Функціональне використання земель	Значення коефіцієнта
Природні території та об'єкти природно-заповідного фонду (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища)	10
Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва)	5
Землі промисловості (харчової, тютюнової, текстильної промисловості, виробництва готового одягу та хутра, шкіри та шкіряного взуття, обробки деревини та виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та картону, видавничої справи, поліграфічної промисловості, відтворення друкованих матеріалів, виробництва коксу, продуктів нафтопереробки та ядерного палива, хімічного виробництва, гумової та пластмасової промисловості, виготовлення інших неметалевих мінеральних виробів, металургії, обробки металу, виробництва машин та устаткування, канцелярських та електронно-обчислювальних машин, електричних машин і апаратури, устаткування для радіо, телебачення та зв'язку, медичних приладів та інструментів, точних вимірювальних пристроїв, оптичних пристроїв і годинників, автомобілів, іншого транспортного устаткування, меблів та інших видів виробництва, переробки відходів, будівництва)	1,2
Землі комерційного та іншого використання (торгівлі транспортними засобами та їх ремонту, оптової торгівлі та посередництва у торгівлі, роздрібною торгівлі побутовими товарами та їх ремонту, готелів, фінансового посередництва, допоміжної діяльності у сфері фінансів та страхування, операцій з нерухомістю, здавання під найм без обслуговуючого персоналу, діяльності у сфері інформатизації, досліджень та розробок, послуг, які надаються переважно юридичним особам, діяльності у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту, індивідуальних послуг)	2,5
Інші землі	1

СЕРЕДНЬОРІЧНИЙ ДОХІД
від використання земель житлової та громадської забудови за
цільовим призначенням відповідно до групи населених пунктів
за чисельністю населення

Групи населених пунктів за чисельністю населення, тис. чоловік	Середньорічний дохід від цільового використання земель житлової та громадської забудови, гривень з гектара
до 0,2	18516
від 0,2 до 1	25921
від 1 до 3	33330
від 3 до 10	37033
від 10 до 20	59251
від 20 до 50	92582
від 50 до 100	111098
від 100 до 250	129615
від 250 до 500	148131
від 500 до 1000	185164
від 1000 і більше	259229

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються до населених пунктів обласного значення,
м.м. Києва та Севастополя**

Групи населених пунктів за чисельністю населення, тис. чоловік	Значення коефіцієнта
від 20 до 50	1,2
від 50 до 100	1,4
від 100 до 250	1,6
від 250 до 500	2
від 500 до 1000	2,5
від 1000 і більше	3

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються до населених пунктів, віднесених до
курортних**

Окремі території, на яких розташовані населені пункти, віднесені до курортних	Значення коефіцієнта
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим	3
Південно-Східне узбережжя Автономної Республіки Крим	2,5
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим	2,2
Чорноморське узбережжя Миколаївської, Одеської та Херсонської областей	2
Гірські та передгірні райони Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей	2,3
Узбережжя Азовського моря, а також інші курортні місцевості	1,5

**СЕРЕДНЬОРІЧНИЙ ДОДАТКОВИЙ ДОХІД,
отриманий внаслідок фактичного використання земельних
ділянок не за цільовим призначенням**

гривень з гектара

Цільове призначення земельної ділянки	Фактичне використання земельних ділянок				
	Виробництво сільськогосподарської продукції	Поточне будівництво, проведення геологорозвідувальних, пошукових та інших робіт	Забудова об'єктами промисловості, дорогами	Забудова житловими будинками, гуртожитками, комерційними та торговельними об'єктами, спортивними спорудами, кемпінгами, турбазами, пансіонатами, будинками для відпочинку, садовими та дачними будинками з господарськими будівлями і дворами	Відкриті розробки, кар'єри, шахти та відповідні споруди
Землі сільськогосподарського призначення		34540	69080	172700	82896
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного	3583	30005	60015	150031	72014

го призначення

Землі оздоровчого призначення	3583	31114	62223	155563	74668
Землі рекреаційного призначення	3583	29246	58488	146222	70188
Землі історико-культурного призначення	3583	28602	57200	143008	68643
Землі лісогосподарського призначення	3583	26537	53075	132687	63690
Землі водного фонду	3583	34374	68749	171872	82500
Землі житлової та громадської забудови, промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	3583	18167	36334	108996	14533

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються для врахування регіональної відмінності
формування середньорічного доходу, отриманого від
фактичного використання земельних ділянок не за цільовим
призначенням**

Адміністративно-територіальна одиниця	Значення коефіцієнта
Автономна Республіка Крим	1,26
Області:	
Вінницька	0,9
Волинська	1,14
Дніпропетровська	1,03
Донецька	1,27
Житомирська	1,01
Закарпатська	1,14
Запорізька	0,93
Івано-Франківська	1,28
Київська	1,01
Кіровоградська	0,9
Луганська	1,02
Львівська	1,02
Миколаївська	0,85
Одеська	0,91

Полтавська	0,97
Рівненська	1,01
Сумська	0,84
Тернопільська	0,92
Харківська	0,95
Херсонська	0,89
Хмельницька	0,8
Черкаська	1
Чернівецька	0,76
Чернігівська	0,87
м. Київ	7,99
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	4,01

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються для врахування природоохоронної цінності,
наявності обмежень (обтяжень), які зумовлюють особливий
режим використання земельних ділянок***

Територія з особливим режимом використання земель	Значення коефіцієнта
Природні території та об'єкти природно-заповідного фонду	10
Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду	5
Охоронні зони навколо цінних природних об'єктів	3,5
Охоронні зони навколо об'єктів культурної спадщини	4
Охоронні зони навколо гідрометеорологічних станцій	2
Особливо цінні землі сільськогосподарського призначення	2,5
Округ санітарної (гірничо-санітарної) охорони у лікувально-оздоровчих місцевостях і на території курортів	4
Прибережні захисні смуги уздовж річок, навколо водойм та на островах	4,5
Прибережні захисні смуги уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах	5
Водоохоронні зони уздовж морів, навколо озер, водосховищ та інших водойм	1,5
Охоронні зони наземних, надземних і підземних трубопроводів	2,5
Охоронні зони уздовж повітряних і підземних кабельних ліній зв'язку, а також навколо випромінювальних споруд телерадіостанцій та радіорелейних ліній	1,5
Охоронні зони уздовж повітряних і підземних кабельних ліній електропередачі	1,5

Захисні, охоронні та інші зони з особливими умовами користування навколо військових та інших оборонних об'єктів	1,5
Зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи	2
Зона санітарної охорони навколо об'єктів, у яких є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення	6
Санітарно-захисні зони навколо об'єктів, які є джерелом виділення шкідливих речовин, запахів, підвищеного рівня шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань	1,5
Прикордонна смуга уздовж державного кордону України	3
Сільськогосподарські угіддя, включені в установленому порядку до складу екомережі	3
Землі, зарезервовані для заповідання	4

* За наявності кількох обмежень (обтяжень), які зумовлюють особливий режим використання земельної ділянки, застосовується найвище значення коефіцієнта.

НОРМАТИВНІ ВТРАТИ
від знищення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту)

Адміністративно-територіальна одиниця	Нормативні втрати від знищення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту), гривень з гектара
Автономна Республіка Крим	74585
Області:	
Вінницька	63018
Волинська	55480
Дніпропетровська	64830
Донецька	66854
Житомирська	42717
Закарпатська	40740
Запорізька	76797
Івано-Франківська	41549
Київська	58005
Кіровоградська	52279
Луганська	55756
Львівська	56267
Миколаївська	64591
Одеська	58732
Полтавська	74010

Рівненська	72865
Сумська	66914
Тернопільська	67838
Харківська	60553
Херсонська	64605
Хмельницька	86603
Черкаська	98207
Чернівецька	70138
Чернігівська	45458
м. Київ	118825
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	240639